

Hyvinvointilautakunnan lausunto Etelä-Karjalan hyvinvointiraportista 2017-2021 sekä hyvinvointisuunnitelmasta 2021-2025

Hyvlik 28.09.2021 § 68

Valmistelija

Virpi Nevalainen, hyvinvointijohtaja
p 040 7002941, virpi.k.nevalainen@rautjarvi.fi

Eksote pyytää Etelä-Karjalan kunnilta lausuntoa liitteenä olevasta hyvinvointiraportista 2017-2021 sekä hyvinvointisuunnitelmasta 2021-2025. Lausunnot pyydetään lähettämään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimin kehittämisasiantuntija Tuija Ylitörmäselle 22.10.2021 mennessä Eksoten kirjaamon kautta kirjaamo@eksote.fi

Kuntalain (17.3.1995/365/1§) ja terveydenhuoltolain (1326/2010/12§) mukaan kunnan ja maakunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia. Maakuntien on seurattava alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä järjestämänsä sosiaali- ja terveydenhuollon laatua ja vaikuttavuutta. Maakunnan tulee tarjota tukea ja asiantuntemusta kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn tueksi. Maakunnan tulee koota alueellinen hyvinvointikertomus, koordinoida hyvinvointityötä ja verkostoja sekä tukea kuntia hyvinvointikertomustyössä. Lisäksi maakunnan tehtävä on koulutusten järjestäminen. (THL, 2019.) Eksotessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa koordinoi Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikkö.

Alueellista hyvinvointityötä tehdään kuntien hyvinvointityöryhmien, järjestöjen ja eri yhteistyökumppaneiden kanssa tiiviissä yhteistyössä. Eri toimenpiteillä ja viestinnällä edistetään väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisäämistä, kansantautien, tapaturmien ja muiden terveysongelmien vähentämistä sekä väestöryhmien välisten terveyserojen vähentämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallisuuden lisäämistä. Kerran valtuustokaudessa valmisteltava lakisääteinen alueellinen hyvinvointisuunnitelma kuvaa kuntia suurempia kokonaisuuksia ja alueellisten toimijoiden tahtotilaa. Se on katsaus kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen sekä niihin vaikuttaviin tekijöihin, suunnitelma kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä ja arviointi toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta sekä hyvinvointipolitiikasta. Toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle Hyvinvointikertomuksen vuosiraporteissa, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus, joka kytketään kunnan toiminnan ja talouden suunnitteluun. (THL, 2017.)

Etelä-Karjalan hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 on jatkoa vuosille 2017 – 2021 laaditulle suunnitelmalle. Suunnitelman työstö on aloitettu yhdessä kuntien ja eri sidosryhmien kanssa tammikuussa 2020. Toukokuussa 2020 maakunnallinen hyvinvointityöryhmä päätti kolme isoa tavoitetta Etelä-Karjalan hyvinvointisuunnitelmaan valtuustokaudelle 2021-2025. Ne ovat: **terveelliset elintavat, mielen hyvinvointi ja työllisyyden edistäminen**. Samalla hyvinvointityöryhmä valtuutti Eksoten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimin järjestämään valituista teemoista kolme maakunnallista työpajaa. Työpajoista saatu aineisto koottiin, jonka jälkeen maakunnallinen hyvinvointityöryhmä käsitteli aineiston ja antoi valmistelijoille lisäohjeita ja toiveita jatkoon.

Nyt nähtävillä olevaan raporttiin on koottu viiden vuoden kehitys vuosilta 2017-2021 kiteytettynä pääpiirteittäin ja arviointi siitä kuinka asetetut tavoitteet toteutuivat. Lisäksi on valmisteltu Etelä-Karjalan uuden

hyvinvointisuunnitelman 2021-2025 runko sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelmaan on kirjattu myös Eksoten toimenpiteiden suunnitelma yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin. Suunnitelmaan kirjatut indikaattorit on päivitetty kesäkuussa 2021. Syksyllä päivitetään vielä kaikki indikaattorit, esimerkiksi kun kouluterveyskyselyn tulokset on analysoitu. Teksti päivitetään ja stilisoidaan näiden mukaan, myös tavoitetaulukon mittarit tarkentuvat.

Maakunnallista hyvinvointiraporttia ja hyvinvointisuunnitelmaa on käsitelty 14.9.2021 Rautjärven kunnan hyvinvointitiimissä. Tiimin tapaamisella mukana oli Eksoten ja Mieli Etelä-Karjalan *Hyvä Mieli* yhteishankeesta Henna Jääskeläinen.

Hyvinvointitiimissä todettiin seuraavien asioiden olevien huolestuttavalla tasolla rautjärveläisten hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta:

1. mielenterveys- tai muun käyttäytymishäiriön aiheuttama työkyvyttömyyden suuri määrä suhteessa muihin Etelä-Karjalan kuntiin. Työikäisten määrä laskee koko ajan ja saman aikaisesti työikäisten määrä kunnassa pitäisi saada nousemaan. Siksi mielenterveyden järkkymisen vuoksi työkyvyn menettämisen ehkäiseminen on erittäin tärkeä tavoite tulevina vuosina.
2. Rautjärven kunnan työttömyysaste on pienentynyt viime vuosina muiden alueen kuntien lailla. Kuitenkin pitkäaikaistyöttömyyden määrä on noussut 1,5 kertaiseksi. Mitä pidemmälle työttömyys jatkuu, sitä vaikeampaa työllistyminen on ja sitä vähemmän työikäisiä ja työkykyisiä kuntalaisia kunnassa on. Siksi työkyvyn ylläpitäminen ja työkyvyn palauttaminen ovat tärkeitä toimenpiteitä työllisyys teeman alla.
3. Nuorten elintavoissa kuten ruokailutottumuksissa ja liikkumisen määrässä oli tapahtunut selkeää huonontumista.
4. Nuorten syrjäytymisriski (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa) on Etelä- Karjalan alueella 3% korkeampi kuin muualla Suomessa. Suurin riski on Imatralla ja Rautjärvellä.

Etelä-Karjalan alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa tulevalle kaudelle 2021 – 2025 nostetut painopistealueet: terveelliset elintavat, työllisyys ja mielenhyvinvointi vastaavat erinomaisesti rautjärveläisten hyvinvoinnin ja terveyden tilanteessa oleviin haasteisiin. Siksi nämä painopistealueet voidaan nostaa myös kunnan omaksi tavoitteeksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi vuosina 2021 – 2025. Tavoitteellisella toiminnalla ja resurssien kohdentamisella terveellisiin elintapoihin, mielen hyvinvointiin sekä työllisyyteen tehdään samalla työtä myös kuntastrategisten tavoitteiden ja päämäärien toteuttamiseksi.

Rautjärven kunnan lausunto Etelä-Karjalan alueellisesta hyvinvointiraportista 2017 - 2021 ja -suunnitelmasta vuosille 2021-2025:

- Etelä- Karjalan alueellinen hyvinvointiraportti 2017 - 2021 ja -suunnitelma vuosille 2021- 2025 on hyvin laadittu kuvaus Etelä-Karjalan tilanteesta, tilastoista ja taustatekijöistä, joiden pohjalta on asetettu tavoitteita hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi.
- Indikaattorit, painopisteet ja toimenpiteet on lähetetty hyödynnettäväksi myös kuntien HYTE-työssä. Tämä auttaa

kuntaa oman laajan hyvinvointisuunnitelman laatimisessa ja tavoitteiden asettamisessa.

- Hyvinvointikertomuksesta esiin nousseiden taustatietojen ja indikaattorien avulla pystytään kunnassa tunnistamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen haasteet sekä vahvuudet, esimerkkinä ikääntyvä väestö, lapsiperheiden määrän lasku, työssä jaksaminen, pitkäaikaistyöttömyys, toimeentulo, huonot elintavat, kuten liikkumattomuus ja ylipaino ovat tämän päivän haasteita.
- Valtuustokaudelle valitut painopistealueet terveelliset elintavat, mielenhyvinvointi, työllisyys ovat erittäin ajankohtaiset rautjärveläisten hyvinvoinnin ja terveydentilanteeseen nähden.
- Painopistealuiden perusteella asetettuihin tavoitteisiin on mahdollista päästä myös pienemmissäkin kunnissa.
- Asiakirjan tekijöillä ja työryhmillä on laaja ja hyvä asiantuntemus.
- Asiakirjaan liittyvät alueellisesti tehdyt erilliset ohjelmat selkeyttävät ja luovat pohjan eri kuntien toiminnalle ja näin ollen auttavat yhtenäisemmän laatutason saavuttamisessa jokaisen toiminnon kohdalla.

Eksote on pyytänyt lausuntopyyntönsä yhteydessä että kunnat kirjaisivat vuoden 2021-2025 hyvinvointisuunnitelmaan omat, yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin, liittyvät toimenpiteet. Kunnan toimenpiteitä ei ole vielä määritetty tämän päätöksenteon aikana. Toimenpiteet tuodaan päätöksentekoon myöhemmin kunnan oman laajan hyvinvointisuunnitelman yhteydessä.

Esittelijä	Hyvinvointijohtaja Nevalainen Virpi
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta antaa lausuntonsa Etelä-Karjalan hyvinvointiraportista 2017 - 2021 ja hyvinvointisuunnitelmasta 2021 -2025.
Päätös	Hyvinvointilautakunta hyväksyy esitetyn lausunnon. Asia lähetetään edelleen kunnanhallitukselle lausuttavaksi.
Kh 18.10.2021 § 208 38/00.01.02/2021	
Valmistelija	Virpi Nevalainen, hyvinvointijohtaja p 040 7002941, virpi.k.nevalainen@rautjarvi.fi
Esittelijä	Kunnanjohtaja Anttila Harri
Päätösehdotus	Kunnanhallitus hyväksyy esitetyn lausunnon.
Päätös	Hyväksyttiin siten täydennettynä, että kunnanhallitus nostaa esille lisäksi kulttuuritoiminnan ja vapaan sivistystyön merkityksen mielen hyvinvoinnin edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisystä.